

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. birželio 2 d.
(OR. en)

Tarpinstitucinės bylos:
2023/0170(NLE)
2023/0169(COD)

10108/23
ADD 5

JUSTCIV 80
JAI 770
EJUSTICE 20
CODEC 1012
FREMP 173
IA 129

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2023 m. birželio 1 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	SWD(2023) 156 final
Dalykas:	KOMISIJS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS „POVEIKIO VERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA“, pridedamas prie pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, priemonių pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo suaugusiųjų apsaugos srityje ir pasiūlymo dėl Tarybos sprendimo, kuriuo siekiant Sąjungos interesų valstybės narės įgaliojamos tapti arba likti 2000 m. sausio 13 d. Konvencijos dėl tarptautinės suaugusiųjų apsaugos šalimis

Delegacijoms pridedamas dokumentas SWD(2023) 156 final.

Pridedama: SWD(2023) 156 final

Briuselis, 2023 05 31
SWD(2023) 156 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS
POVEIKIO VERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA

[...]

pridedamas prie

pasiūlymo dėl

**Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės,
priemonių pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo suaugusiųjų apsaugos srityje**

ir

pasiūlymo dėl

**Tarybos sprendimo, kuriuo siekiant Sąjungos interesų valstybės narės įgaliojamos tapti
arba likti 2000 m. sausio 13 d. Konvencijos dėl tarptautinės suaugusiųjų apsaugos
šalimis**

{COM(2023) 280 final} - {SEC(2023) 208 final} - {SWD(2023) 154 final} -
{SWD(2023) 155 final}

1. BŪTINYBĖ IMTIS VEIKSMŲ

1.1 Kokia yra problema, kokios jos priežastys ir pasekmės?

Pažeidžiami suaugusieji yra vyresni nei 18 metų asmenys, kurie dėl savo asmeninių gebėjimų sutrikimo ar nepakankamumo negali apginti savo finansinių ar asmeninių interesų. Pažeidžiamų suaugusiųjų skaičius ES nuolat auga dėl didėjančio neįgaliųjų skaičiaus ir visuomenės senėjimo. Atsižvelgiant į valstybės narės, kurioje jie gyvena, nacionalinės teisės aktus, jiems gali būti taikoma apsaugos priemonė teismo arba administracinės institucijos sprendimu arba jiems pagalbą gali teikti jų iš anksto paskirtas trečiasis asmuo (pasitelkiant atstovavimo įgaliojimus) jų interesams valdyti.

Dėl šio didėjančio pažeidžiamų asmenų skaičiaus ir augančio žmonių judumo ES kyla daug problemų, su kuriomis pažeidžiami suaugusieji gali susidurti tarpvalstybinėse situacijose. Pavyzdžiui, suaugusiesiems gali reikėti valdyti kitoje šalyje esantį savo turtą ar nekilnojamąjį turtą, gauti skubią arba planinę medicininę priežiūrą užsienyje arba dėl įvairių priežasčių persikelti į kitą šalį. Neturint statistinių duomenų, preliminariai vertinama, kad pažeidžiamų suaugusių asmenų tarpvalstybinėse situacijose skaičius siekia nuo 145 000 iki 780 000.

Tose tarpvalstybinėse situacijose pažeidžiami suaugusieji susiduria su sudėtingomis ir kartais prieštaringomis valstybių narių taisyklėmis dėl to, kaip nuspręsti, kuris teismas turi jurisdikciją, kokia teisė taikoma jų atveju ir kaip įgyvendinti užsienyje priimtą sprendimą arba atstovavimo įgaliojimus. Be to, tarpvalstybiniais atvejais teismai ir kitos už apsaugą atsakingos valdžios institucijos susiduria su kalbos barjeru, sudėtinga rašytine komunikacija, nepakankamu bendradarbiavimu su kitų valstybių narių valdžios institucijomis ir informacijos apie kitų valstybių narių teisės sistemas trūkumu. Tai lemia atvejus, kai pažeidžiami suaugusieji, jų šeimos ir jų atstovai patiria didelį teisinį netikrumą dėl to, kokios taisyklės bus taikomos jų atveju, taip pat dėl procedūrų ir formalumų, kuriuos jie turi atlikti, rezultatų. Siekiant užtikrinti, kad jų apsauga būtų tęsiama tarpvalstybiniu mastu arba kad jie galėtų naudotis savo teisėmis užsienyje, jie dažnai turi pradėti ilgai trunkančius ir brangius procesus. Kai kuriais atvejais jų atstovui patikėtos apsaugos ir įgaliojimų galiausiai nepripažįsta nei užsienio teismai, nei neteisminiai subjektai, pavyzdžiui, bankai, medicinos darbuotojai ar nekilnojamojo turto agentai.

Tarptautiniame dokumente, [*2000 m. sausio 13 d. Konvencijoje dėl tarptautinės suaugusiųjų apsaugos*](#) (toliau – HCCH konvencija), numatyti tam tikri nurodytų problemų sprendimo būdai. Jame nustatytos taisyklės dėl jurisdikcijos ir taikytinos teisės bylose, susijusiose su pažeidžiamais suaugusiais asmenimis, ir šios srities priemonių pripažinimo taisyklės, taip pat nustatyti susitariančiųjų šalių bendradarbiavimo mechanizmai. Tačiau HCCH Konvencijos šalys yra tik 11 valstybių narių. Nėra ES teisės aktų, kuriais suderinamos taisyklės dėl suaugusiųjų apsaugos tarpvalstybiniais atvejais.

Pirmiau aprašytos problemos, su kuriomis susiduria pažeidžiami suaugusieji tarpvalstybiniais atvejais, gali labai apriboti jų pagrindines teises (įskaitant teisę į savarankiškumą, teisę kreiptis į teismą, teisę į nuosavybę ir judėjimo laisvę), o tai gali prieštarauti [*JT neįgaliųjų teisių konvencijai*](#), kurios šalys yra ES ir visos valstybės narės. Be to, problemos lemia nenuolatinę apsaugą visoje ES ir daro poveikį atitinkamų suaugusiųjų sveikatai ir gerovei, dėl to jie patiria didelių psichologinių sunkumų, o nelygė išlieka. Esant dabartinei padėčiai, šios problemos taip pat daro poveikį valdžios institucijoms ir teismams, kurie tokiais atvejais susiduria su papildomu darbo krūviu ir didesniu teisiniu sudėtingumu.

1.2 Ką reikėtų pasiekti?

Bendras ES veiksmų **tikslas** būtų apsaugoti teises, įskaitant pažeidžiamų suaugusiųjų pagrindines teises. Tai būtų įgyvendinta siekiant šių **konkrečių tikslų**: i) didinti teisinį tikrumą plačiosios visuomenės ir susijusių valdžios institucijų atžvilgiu; ii) palengvinti tarpvalstybinį apsaugos priemonių ir atstovavimo įgaliojimų pripažinimą; ir iii) siekti, kad teismo procesas būtų greitesnis ir pigesnis.

2. SPRENDIMAI

2.1 Kokių yra galimybių pasiekti tuos tikslus?

Remiantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 81 straipsnio 2 dalimi dėl priemonių, susijusių su tarpvalstybiniais atvejais civilinėse ir komercinėse bylose, priėmimo, ES turi kompetenciją spręsti pirmiau nurodytas problemas, su kuriomis suaugusieji susiduria tarpvalstybiniais atvejais.

Apsvarstytos šios politikos galimybės:

- **1 galimybė.** Atskaitos scenarijus
- **2 galimybė.** Tarybos sprendimas, kuriuo valstybės narės įpareigojamos per tam tikrą laikotarpį ratifikuoti konvenciją
- **3 galimybė.** ES reglamentas dėl suaugusiųjų apsaugos
- **4 galimybė.** 3 ir 4 galimybių derinys (Tarybos sprendimas ir ES reglamentas).

2.2 Kokia galimybė yra tinkamiausia?

Tinkamiausia yra 4 galimybė – vienintelė galimybė, kuria visapusiškai sprendžiamos tarpvalstybiniais atvejais kylančios problemos. Pasirinkus šią galimybę būtų galima priimti: i) bendrą taisyklių rinkinį (grindžiamą HCCH konvencijos nuostatomis), taikomą visoms valstybėms narėms, taip pat (pagal pačią HCCH konvenciją) kitoms Konvencijos susitariančiosioms valstybėms už ES ribų; ir ii) taisykles, kuriomis sudaromos glaudesnio, šiuolaikiško ir supaprastinto bendradarbiavimo Europos Sąjungoje, grindžiamo tarpusavio pasitikėjimo principu, sąlygos. Būtų sukurtas Europos atstovavimo pažymėjimas, kuriame būtų pateiktas vienas dokumentas, įrodantis asmens įgaliojimus atstovauti suaugusiajam tiek valdžios institucijose, tiek neteisminiuose subjektuose, ir taip padėtų užtikrinti, kad vienoje valstybėje narėje remiantis apsaugos priemone ar patvirtintais atstovavimo įgaliojimais suteikta apsauga būtų taikoma užsienyje. Bendradarbiavimas šioje srityje būtų suskaitmenintas, o kalbos barjeras – sumažėtų.

3. TINKAMIAUSIOS GALIMYBĖS POVEIKIS

3.1 Tinkamiausios galimybės pranašumai

Priėmus bendras taisykles ir glaudžiau bendradarbiaujant ES būtų užtikrintas paramos pažeidžiamiems suaugusiesiems tarpvalstybiniais atvejais tęstinumas visais tikslais. Taip jiems būtų užtikrintos vienodos galimybės kreiptis į teismą, jie galėtų valdyti savo turtą ar nuosavybę užsienyje ir būtų užtikrinta, kad jų medicininė priežiūra būtų tęsiama. Be to, pripažinus iš anksto sudarytus susitarimus (atstovavimo įgaliojimus) būtų išsaugotas jų savarankiškumas ir išvengta būtinybės kreiptis į teismą. Todėl tinkamiausia galimybė turėtų aiškų teigiamą poveikį **pagrindinių pažeidžiamų suaugusiųjų teisių apsaugai** tarpvalstybinėse situacijose ir kitą **teigiamą teisinį poveikį**. 4 politikos galimybė būtų veiksmingiausia sprendžiant teisinio netikrumo, brangių ir ilgai

trunkančių procedūrų ir apsaugos priemonių bei atstovavimo įgaliojimų užsienyje nepripažinimo problemas. Todėl ši galimybė sudarytų geriausias sąlygas pasiekti iniciatyvos politikos tikslus.

Tinkamiausia galimybė taip pat darytų teigiamą **socialinį poveikį**, nes ji būtų naudinga pažeidžiamų suaugusiųjų gerovei, sveikatai, įtraukčiai ir lygybei.

Priėmus bendras ES taisykles, įgyvendinant tinkamiausią galimybę būtų **supaprastintos ir paspartintos procedūros**. Tai sudarytų sąlygas valstybių narių valdžios institucijoms ir suaugusiems tarpvalstybiniais atvejais sutaupyti daug išlaidų, laiko ir sumažėtų jiems tenkanti našta. Apskaičiuota, kad pagal 4 galimybę iš viso būtų sutaupyta 2,4–2,5 mlrd. EUR su teismo procesu susijusių išlaidų.

Tinkamiausios galimybės makroekonominis poveikis ir poveikis aplinkai nebūtų reikšmingi.

3.2 Tinkamiausios galimybės įgyvendinimo išlaidos

Pasirinkus tinkamiausią galimybę, tarpvalstybinėse situacijose pažeidžiami suaugusieji nepatirtų jokių išlaidų.

Išlaidos, kurias valstybės narės patirtų pagal tinkamiausią galimybę, būtų vidutinės ir jas iš esmės atstvertų didesnis veiksmingumas (būtų sutaupyta supaprastinus procedūras) pagal tinkamiausią galimybę.

3.3. Veiksmų subsidarumas ir papildomumas ES lygmeniu

Valstybių narių taisyklių, taikomų tarpvalstybiniais atvejais, skirtumai ir nepakankamas valdžios institucijų bendradarbiavimas lemia teisinį netikrumą, ilgus ir brangius procesus, taip pat dėl to nepripažįstamos apsaugos priemonės ir atstovavimo įgaliojimai. Šioms problemoms spręsti reikia priimti bendras taisykles – valstybės narės, veikdamos savarankiškai, negali jų išspręsti. Todėl iniciatyvos tikslai būtų geriau pasiekti ES lygmeniu, laikantis subsidarumo principo.

Iniciatyva taip pat būtų laikomasi proporcingumo principo. Sujungiant teisės sistemas iniciatyva būtų išspręsti tik tarpvalstybinėse situacijose kylantys sunkumai ir nebūtų pažeista valstybių narių kompetencija priimti nacionalinės materialinės teisės aktus dėl suaugusiųjų apsaugos, įskaitant taikomų priemonių rūši, atstovavimo įgaliojimų buvimą, mastą ir pakeitimą, taip pat apsaugos vykdymo ar įgyvendinimo būdai taikomas procedūrinės taisykles. Teisės aktais nebūtų viršijama tai, kas būtina iniciatyvos tikslams pasiekti.